

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-237-1-25>

**«PLAYING» AND «NOT PLAYING» COLLAGE:
EXHIBITION PROJECTS OF ODESSA ARTISTS**

**«ГРА» І «НЕ ГРА» У КОЛАЖ:
ВИСТАВКОВІ ПРОЄКТИ ОДЕСЬКИХ МИТЦІВ**

Nosenko A. I.

*Candidate of Art History, Associate
Professor, Member of the National
Union of Artists of Ukraine,
Head of the Department
of Fine Arts*

Носенко А. І.

*кандидат мистецтвознавства,
доцент, Член Національної спілки
художників України,
завідувач кафедри образотворчого
мистецтва*

Velichko D. O.

*Honored artist of Ukraine,
Member of the National Union
of Artists of Ukraine,
Dean of the Art and Graphic Faculty
State Institution «South Ukrainian
National Pedagogical University
named after K. D. Ushinsky»
Odesa, Ukraine*

Величко Д. О.

*Заслужений діяч мистецтв України,
член Національної спілки художників
України, декан художньо-графічного
факультету
Державний заклад
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
м. Одеса, Україна*

Вже кілька років поспіль у Виставковій залі Одеської обласної організації Національної спілки художників України проходять колективні виставки мистецтва колажу. Організатором та ідейним натхненником цих проєктів виступає куратор одеської арт-групи «Рікі» Олексій Малік. Метою вернісажів є презентація можливостей такого цікавого та універсального виду декоративного мистецтва як колаж у творчій інтерпретації сучасних одеських художників [1, 2].

Традиційне розуміння поняття «колаж» укладається у визначення слова, що походить від фр. *coller* – наклеювання – і означає художній прийом, техніку створення зображення шляхом приклеювання різних за фактурою і кольором частин на єдину поверхню. Та у наш час популярність колажу має глибинні змістовні причини.

Хоча ідея «колажності» висходить до античної літератури і подекуди зустрічається у середньовічній музиці, та як програмний метод творчості починає активно застосовуватись лише у часи раннього

модернізму, наприкінці XIX – початку XX ст. – період, головною ознакою якого є відмова від наслідування традиції і прагнення пошуку нової виразної форми. Колаж у постмодерністській філософії, яка опанувала простори західної культури у другій половині XX ст., став розглядатися як універсальний художній метод, що відповідав нестабільному, рухливому, неоднозначному світосприйняттю.

Сьогодні інформатизований технологічний світ, у якому ми живемо, пропонує, а часто нав'язує нам безліч можливостей «подорожей» у просторі і часі, уніфікацію унікальних культур, переоцінку або знецінення загальноприйнятих цінностей і тим провокує фрагментарне хаотичне сприйняття світу, яке можна визначити як «колажне». Еклектика як зміст і колаж як форма стають універсальним принципом організації культурного і життєвого простору сучасної людини.

Твори, що автори представляють на виставках, кожного разу виявляють новий вектор експериментальних можливостей зображальної і виражальної мови колажу. Авторі створюють «мозаїку» різномірних фрагментів, часто самоцінних, що мають свою історію, які притерпіли деконструкцію і творчою волею митця набули якостей нового цілого. Часто художники звертаються до бріколажу – моделювання об'єктів з різномірних матеріалів, парадоксальне поєднання «мистецтва з не-мистецтвом», конструювання зі своєрідних «цитат часу», комбінація непоєднуваного у єдиний семантичний простір для відтворення авторського індивідуального міфу, розповіді або відзеркалення емоцій чи «роздумів на тему». Колаж із двомірною виходить у тривимірний чи багатовимірний концептуальний простір.

Комбінаторика форми призводить до гри зі змістом. Особливість колажу у тому, що його створення ламає звичну логіку художнього процесу (від теми, ідеї – до форми їх втілення), на зворотній процес: від формальних пошуків до гри зі змістом і процесом інтерпретації, як співучасті у процесі творення. Авторі запрошують глядача до співтворчості, співпереживання у «діалоговій» ігровій зоні колажів.

Цікавий різновид колажів являють твори, де у якості основного матеріалу стає різнокольорова, часто з принтом чи гаптуванням різнофактурна тканина. Як «будівельний матеріал» текстиль надає образам особливої «тактильності»: завдяки нашому життєвому досвіду (з дитинства ми торкаємось різних поверхонь, особливо одягу, предметів оздоблення інтер'єру, тощо і запам'ятовуємо ці відчуття) твори стають буквально «відчутно близькими», теплими на дотик. Тканина по-різному відзеркалює світло, тому колір сприймається більш оксамитовим і насиченим.

В мистецтві Одеси традиційно найбільшого розвитку набув живопис, у меншій мірі у південному регіоні розповсюджена графіка та декоративно-прикладне мистецтво. Цікаво, що колаж як метод творчого пошуку використовувався та продовжує бути корисним засобом у композиційних, тонових та колористичних ескізах у живописців. Ті ж самі живописці із задоволенням виступають експериментаторами з розмаїттям можливостей колажу як виду декоративного мистецтва. Такий досвід збагачує живопис, надає іншого розуміння цінності фактури, виразності плями, орнаментики, можливостей узагальнення, відмови від несуттєвого.

Колажі сучасних митців провокують «зону гри» для глядачів різних за віком, заняттями, мовою спілкування. У цій ігровій зоні немає переможців та переможених, кожен має простір для власної інтерпретації та сприйняття.

Нумо грати!

Література:

1. Рікі-колаж: каталог виставки / Нац. спілки художників України, Одес. обл. орг.; куратор виставки Олексій Малік; вступ. сл. Анна Носенко. Одеса, 2018. 23 с.: іл. URL: <https://odnb.odessa.ua/vnn/book/2421>
2. В Одессе открылась выставка «Рики-коллаж»: Репортаж 28.01.2018 URL: <https://uatv.ua/v-odesse-otkrylas-vystavka-riki-kollazh/>